

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadókivételben átvéve:
 Egyszerre — 18 kor.
 Negyedévre — 4 c.
 Kétféle kávéval:
 Egyszerre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 c.
 Vidékre postán szállítva:
 Egyszerre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 c.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 kedd utáni napok kivételével

Bejelentés és kiadókivétel:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A munkatársak kérések visszadási
 vagy megfizetési nem vállalnak.

Működésük és hirdetések a
 kiadókivételben intézkednek.

Égőpénz minden nap 3 fillér.

NAGYVÁRAD szept. 14.

Mozgósítunk?

(—a.) Elkoptatott ujságírói frázis, hogy a Balkán lángokban áll.

Ma azonban ez nem frázis többé, hanem valóság. A Balkán népei nem győzik már várni a nagyhatalmak engedélyét és végleg leakarják rázni magukról a félhold uralmát.

A bolgár, albán és maczedon-komiték vezérei évtizedek óta minden esztendőben csak azt várják éppen, hogy eltakarodjék a hó a Balkán ormairól s kora tavasszal megkezdik munkájukat, melynek végcélja az apró Balkán államok függetlenítése a török fenhatóság alól. Az idei tavasszon a szokottnál nagyobb erővel folytak ehhez a munkához Albániában is, Maczedóniában is.

Már akkor biztosra vették mindenfelé, hogy kitör a balkáni háború, melynek hátterében ott remit az európai konflagráció. Monarchiánk és Oroszország együttes fellépése hátráltatta a veszedelem kitörését.

E két nagyhatalom kategorikusan és ultimátum szerűen megkövetelte a szultántól, hogy hajtsa végre a régóta ígért reformokat, melyektől a balkáni keresztény népek sorsuk jobbra fordulását várták.

A megrettent szultán nyakra-főre ígért mindent, látszólag meg is tett egyet-mást, a mi komoly színezetet adott a reformakciónak, de a vége megint csak az lett, a mi rendesen: a reform csak írásban

maradt, a keresztény népek pedig tovább is rabszolgái a basáknak és bégeknek.

Ehhez járult, hogy a bolgár komiték, melyeknek lázító munkáját egész Bulgária istápolta, vérszemet kaptak és most már a fejedelem tiltó szava sem képes visszatartani őket, sőt ők fenyegetik a gyenge fejedelmet, a ki székhelyére sem mer visszatérni hónapok óta, ezalatt pedig büntetlenül repítik levegőbe a nemzetközi szerződéssel biztosított expressz vonatokat és robbantják dinamittal a magyar hajókat.

A maczedon felkelés előkészítésére keresve sem lehetett volna jobb időpontot találni, mint a mostani, mikor Bulgáriának vetélytársa Szerbia a maga belső forradalmával van elfoglalva s távol áll attól, hogy Ó-Szerbiára vonatkozó régi aspirációit megvalósíthassa.

Sőt mindjobban erősödik ez a forradalom, melynek tápot nyújt az a szörnyű gyanu, hogy Péter királynak tudomása volt a királygyilkosság tervéről, ahhoz hozzá járult s a királygyilkosoknak megígérte, hogy nem lesz bántódásuk. E miatt fog kitörni a keleti háború, még pedig hamarabb, mintsem gondoltuk volna.

A nagyhatalmaknak ugyan nem kedvező ez az időpont a beavatkozásra. Oroszországot a nihilistái tartják vissza, hogy nagyobb háborút kezdessen, Németországnak elég dolgot adnak otthon a szociálisták és agráriusok, Ausztriában a széthúzó nemzetiségek miatt még mindig nem működik normálisan az állam gépezete, — nálunk pedig a válság miatt se pénz, se katona.

De úgy látszik most már mindennek

daczára mégis rászánják magukat a nagyhatalmak a balkáni kérdés fegyveres rendezésére. Nem tűrhetik tovább a balkáni anarchiát, különösen a szerbiai állapotokat.

Két hét alatt két uralkodót fogadott Bécsben a mi királyunk: az angolt és a román, e héten jön a német császár, a hó végén az orosz cár. E fejedelmi látogatásoknak persze más-más titulusa van, de mégis feltűnő dolog, hogy ezek mind egyszerre látogatják királyunkat, kit az európai béke fentartójának tekintenek.

Az is feltűnő, hogy a félhivatalos Magyar Nemzet erősen biztatja országunkat, hogy keleti érdekeinket siessünk megvédelmezni a Balkánon. A nagygyakorlatok pedig mindenütt a próbaháborúk jellegét öltik magukra.

És végül egyre-másra jönnek a mozgósítási hírek. Positív formában még nem lépnek fel, de annyi határozottsággal szólnak, hogy mindenestre közelállónak jelzik a keleti háború megindítását.

A válság.

A király már ott van a galicziai hadgyakorlaton és egész héten át ott is marad; de a hét végével, illetőleg jövő hét elején visszajön Budapestre azzal a határozott szándékkal, hogy az országot a válságos helyzetből kivezesse.

Ezzel eloszlanak a terjesztett rémhírek, melyek ilyen meg olyan erőszakról regélnek.

A királyi elhatározásra minden esetre befolyással van az a tény, hogy a kibontakozás alig lehetséges, ha nincs felhatalmazott ember, aki a kezdeményező lépéseket megtegyje.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Azért sem leszek vén leány!

Rózsika naplója.

Írta: Szabó Ilona.

Tizenhét éves vagyok! . . . Ezt kis könyvecském számára is tanácsosnak látom előre bocsátani, mert még el találná hinni, hogy előjában egy megezettedett agyszűz írja bele pártában maradásának vigasztalan históriáját.

Pedig nincs mit szépiteni a dolgon. El van döntve végérvényesen: vén leány vagyok! . . . Tizenhét évemmel? . . . Igen bizony. Tűnődhetsz rajta könyvecském: hogy illik ez össze? Lehet, hogy más is tamáskodnaék e képtelenségben; én tőröm, mert érzem, hogy erőszakosan rám van sütvé a vén leányok tisztas belyege.

Meg vagyok én áldva (vagy verve? . . . mit tudom én?) egy bölcs tántikával! . . . Így

kezdődik az én mesém. Fájdalom, nem folytathatom úgy, hogy: az Óperenciás tengeren túl, még azon is egy bakaraszszal túl, lakik.

*

Most jöttem haza a nevelőből. Senkinek sem lehet panasza, atáposan ki vagyok nevelve. Mindenhez értek! . . . A strin listoppolástól a rántáskavarásig. Mindegyik imádni való foglalkozás! Tudományom és műveltségem kiegészítői természetesen: a nyelvek — remek gyakorlattal bírok! — és a zene — ehhez botrányosan értek! de »bona«-val kapcsolva mesés prakszisom van.

Meg vagyok győződve, hogy imádásra méltó kis portéka vagyok (a szőke főhadnagy nem azért járt órákhosszáig mindennap az intézet ablaka alatt!) de őszintén bevallom, minden szép és jó tulajdonságom mellett van egy hibám: ki nem állhatom a tantót! . . .

Ennek azonban ő az oka, — s ez az én javamra íródik.

Az iskola idény beálltával különböző alaku kötőkosarak, iskolatáskák, melyek legolcsóbb árakban lesznek árusítva. Továbbá nagy választék gyermekkoscsikban, utazó kosarakban stb.

Számos megrendelést kérve kiváló tisztelettel

OPPENHEIM F. VILMOS kosáráru kereskedése

Nagyvárad, Fő-utca, Barts-ház.

401.

Nagymennyiségben megérkeztek
 szőlő szállító kosarak

5 és 10 kilós úrtartalommal.

Az ideiglenes miniszterelnök pedig nem bizonyult erre alkalmasnak.

Ezt ma már a király is tudja és egyelőre legalább a személyes irányban enged, amennyiben ismét idejön és embert keres, aki gróf Khuent felváltja és komoly kísérletet tesz a kibontakozásra.

Szinte biztosra lehet venni, hogy a korona újabb cselekvése *Andrássy* Gyula meghívásával fog indulni.

Vállalkozásának sikere azonban nem tőle függ, hanem programjától. Erről pedig csak akkor lehet szó, ha majd a király visszatérve az engedményekről tájékoztatja megbízottját.

Addig szünetel a válság.

A Mollinári-ezred Travnikba vonul.

Az a megdöbbentő katasztrófa, a melynek Travnik bosnyák város kétharmada áldozatul esett, lázadásra ingerelte a travniki törököket. A törökök felgyújtották az épségben maradt urinegyedet.

A hatóság megállapította, hogy a tűz gyújtogatásból származott. Nyolcz törököt, akit tetten értek, letartóztattak. A törökök, akiknek városrésze vagy tíz nappal ezelőtt teljesen leégett, bosszúból gyújtogattak, mert az urakat vádolták a katasztrófiáért.

A gyújtogatók a kerületi főnökség épületét dinamittal föl akarták robbantani, de ebben megakadályozták őket. Ma azt táviratozzák Szerajevóból, hogy Travnikban szeptember 11-én kihirdették a statáriumot. A török lakosság föllázadt. Appell báró generális maga is Travnikba utazott, hogy a katonai intézkedéseket megtegye. Tegnapelőtt a Mollinári-ezred felét Szerajevóból Travnikba vezényelték.

A lázadás Travnik környékére is kiterjedt, sőt a szerajevói török lakosság is nagyon izgatótt. A katonaság Travnik egyik dzsámjában négyszáz török fegyvert lefoglalt. Hogy mennyire fanatizálva van a nép, a következő eset is bizonyítja: Appell báró egy vagon kenyeret küldött a travniki kárvallott törököknek, akik azonban visszautasították azzal a kijelentéssel, hogy svábtól nem kell semmi.

Gyorsaság, nem boszorkányság.

Inkább elhiszem, hogy a puskaopt talála fel a belényesi vasut, mint azt a közmondást, hogy az idő pénz, mert hát olyan kevés pénzért annyi ideig utazni, mint a belényesi vasuton, nem lehet sehol.

Ha az idő pénz volna, ez a vasut minden utasára ráfizetne. Olyanforma tempóba van beosztva az utazás, mint a csárdás. Szép lassan kezdődik, hajlong jobbra-balra, fordul is egyet-egyed, hol jobbra hol balra s mikor azt hiszi az ember, hogy megáll, akkor jön a gyorsaság, de az rövid ideig tart s mikor kiabálunk, »hogy volt«, megint lassut huz, hogy meg ne ártson.

Persze annak a sok domb az oka. Felfelé nehéz az ut, le a lejtőn hajh! rohamos, mint az életben. Elmélnedni hát lehet jól és hosszasan.

Ebben a hosszú utban úgy emlegetik az utasok Szombatság állomást, mint a mohamedánok Mekkát:

— Hajh! csak oda érjünk!

Velünk utazott városunknak jószívűségéről közismert urnője s türelmetlenségünkre enyhítő csöppként nyújtotta Szombatságot:

— Majd ott jó lesz.

Vége! de milyen hosszú volt ez a végre elérünk — nem Belényesbe, de Szombatságra.

Minden kupé ajtó kitért s mint mikor a Tisza kiárad, vagy ingyen fát osztogatnak, úgy rohant a publikum a füledt vagonokból.

Feltűnt ugyan, hogy csak a női utasok sietnek, de engem is sodort az ár.

Kis lak áll az állomás mentében, ide sietett az utasok szebbik része s ide sodródtam illetéketlenül én is.

Vendéglő volt a kis lak s már madártávtól zengtem, amit minden csepp vérem áhitott:

— Spriczczert!

A nők fürgébbek lévén, már körül ülték a vendéglő asztalait, mindenik előtt hatalmas krigli és mégis a vendéglős röviden leintett:

— Spriczczert nincs, de kávé van.

Egy szomorú tekintet meggyőzött róla, hogy a kriglikben kávé van, ennek szól a boldog mosoly a hölgyek arcain.

Sokáig álltunk Szombatságon s mikor indultunk volna, akkor sem indultunk, mert a vendéglős kiáltott a kalauz trombitálására:

— Várjunk, a hölgyek még nincsenek készen.

Bezzeg ha spriczczert is kaptunk volna, annyi idő alatt a férfiak teljesen készen lettek volna.

Végre elhelyezkedtek a hölgyek a kupéban s mig ők áldólag terjesztették kezeiket Szombatságra, hol kriglivel mérik a jó kávé, addig én búsan szalhattam Bánk ural:

— Nincs az utasok közt vesztes csak én.

Ó belényesi vonat, azért ácsorogsz te annyit, mert nálad a vasuti kommandó »kész« nem a vonatról szól, hanem a hölgyekről.

És — bocsanat — de mikor volt még reádes időre valamelyik hölgy — »kész.«

Meghajlok hát a vonat udvariassága előtt, de ha dolgom lesz még valaha Belényesben, megyek gyalog, mert nálam az idő — pénz. *Kóby.*

UJDONSAGOK.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Féliczfürdő.

S z e m é l y v o n a t							
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—	—	4.44	—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.87	6.28	8.54
V.-Velenceze >	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10
Rontó >	8.02	10.14	—	2.93	5.09	7.11	9.29
Püspökfürdő >	8.07	10.19	—	2.44	5.14	7.14	9.30
Féliczfürdő >	8.24	10.37	—	2.58	5.31	7.18	9.54

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

S z e m é l y v o n a t							
Féliczfürdő ind.	8.30	10.42	—	3.—	5.34	7.20	—
Rontó >	8.37	10.49	—	3.05	5.41	7.25	9.53
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—	3.11	5.51	7.31	10.00
V. Velenceze >	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	—
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.13
N.-várad áll. érk.	—	11.27	—	—	6.18	—	10.34

Az indulási és érkezési adatok közép-európa időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perzig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

TAJÉKOZTATO.

Szept. 15. A Gazdasági Egylet választmányi gyűlése d. u. 3 órakor a megyeháza nagytermében.
Szept. 27. Katholikus legényegylet szüreti mulatsága a Fekete Sasban.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-6 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

mondat fordításánál egyuttal magamra fordítottam — persze véletlenül — a tintát. Ezért szobaáristomot kaptam, de vacsorát nem.

Másnap éppen kapóra jött bosszúm kiöntése. Valami névestélyre készültek. A néni szellőztette levendula illatu zsamra színű seiyemruháját (imádja a zsamra színt és a levendula illatot . . . borzasztó!) Végigöntöttem — csakis véletlenül! — tintával. Gyönyörű sávbán húzódtat át hosszában a feketeség; boldogan élveztem. Hanem leirhatatlan jelenet lett a dolog csattanója, olyan, hogy ma is fájdalmasan emlékezem reá . . . K-servemnek enyhítője s vereségemnek diadala még is volt: a néni nem ment a névestélyre, a zsamra ruha pedig átadatott az örök nyészetnek. Egyszer meg a Vadászy fiuk ponyjáról szállított le a mathezis feneketlen mélységébe. Igaz, hogy nem szálltam le a ponyról, hanem örült nyargalással eliramodtunk. Nem is mertem baba menni késő estig. Etlen szomjan barangoltunk erdőn-mezőn, de többet ért nekem ez az isteni szabadság a legpástémosabb ebédnél.

Este is a legnagyobb Vadászy — kész fiatal ember — vett védszárnyai alá. Olyan szép kis bezzéddel védelmezett — felért volna egy három órás parlamenti szóoklattal. Szívem csordult meg telt hálával iránta, szerettem volna eleje borolni és összecsókolni. Ha a

néni érdekében mondja el, én mentem megbocsátom minden bűnét a néninek. De ő rám rikácsolt, mint egy éhes kakadu, a szép mama meg j-ghideg arccal rám olvasta az ítéletet és csufol ki kellett vonulnom a szobából, szégyenemben rá se pillanhattam kedves kis-sérőmre. Azt hittem elstüledék! . . .

Büszkeségemet vérig korbácsolta ez az eljárás; egy valóságos fiatal ember előtt szégyenitettek meg! Inkább meghaltam volna, mint a bosszúról lemondjak! . . .

Szövetkeztem a két kisebb Vadászy fiúval. Jó firmák voltak ezek is . . . Másnap, mikor a néni kocszott, egy förtelmes madár-ijesztőt dobtunk buvhelyünkből a lovak elé, azok megbokrosodtak, a néni sikoltozott. Kár, hogy fel nem borultott, de szembe jött lóháton a legnagyobb Vadászy, mint egy mentőangyal, és megfogta a kantárt. Jaj, hogy szidtam! . . . Egy darabon a kocsi mellett lovagolt, amíg a néni magához jött, aztán visszafordult, mekeresett engem és megdorgált, de olyan édesen, hogy bübánásomban szívesen lemondtam volna egy hétig az oszonnámról s mentem volna rögtön németgyakorlatozni, — ha úgy kívánja.

De ő nem büntetett. Inkább megjutalmazott közbenjárásával, hogy a szép mama is elengedje a büntetést. A mama ezuttal át is adta büntető jogát a néninek, aki úgy vett

megtorlást az ijedelémért, hogy a sötét kamrába zárt, amiért én hálás viszonzásul egy zöld békát rejtettem paplanja alá.

Hanem azért e naptól fogva minden este és reggel imádkoztam, hogy a Vadászy Arpad nevét imáimba foglalhassam.

A néni bölcs végzésére kerültem nevelőbe. Szabad lelkemnek szük volt az intézet kerete. H j, de sokszor éreztem, hogy erős, feszülő izmaid ernyedtekké válnak; éreztem, hogy elégedetlenségem, lázongásom szivja az erőt acélos testemből. És hogy ezt így meg is figyeltem, nagy szenvedésem volt.

Nyugtalan éjszakáimon szerettem volna mefojtani a néni egészséges álmában. Ah, mert ő miatta kótereztek e szük falak közé! — hol álmatlanul hánykolódtam ágyamban, ami keskeny volt és kemény és éheztem, mert összeszoruló torkomon nem akart lecsuszni a barna kenyér.

De nem bántott senki. Jók voltak hozzá. Szeretettel vettek körül. Magam iparkodtam hát legyőzni lázadásomat!

A jó Isten sohse bocsássa meg a néninek, oly félelmetes szíoban festett le az igazgató előtt, hogy a többszörösen fegyházat ült haramia hozzá képest valóságos mennyei szeráfnak tetszhetett. El voltam készülve egy olyan jelenetre, amelyet a szép mama szokott in-

* Első mise Belényesben. Régóta nem látott kedves ünnepe volt *Belényesnek* vasárnap. *Molnár János* tartotta első szent miséjét. Meglepő, milyen hatalmas intelligenciája, milyen gyönyörű publikuma van ennek a kis városnak s mily igazi áhitattal vettek részt az egyház nagy örömtünetében. Tíz órakor a segédkező papság a templomból átvonult a plébánia lakba, hol az ujmisést szüleiktől elbúcsúztatta manuactora *Grócs Béla* prépost-kanonok. A templomba vonulva megkezdődött a szent mise, melyet szép érczes hangon intonált az új áldozó pap, *Grócs Béla* prépost-kanonok vezetésével. Az ünnepi beszédet evangélium után tartotta *Pálffy Béla* hittanár, majd a sz. mise után az egész templomi közönség áldást kért az ujmiséstől. Igazi kollegiális szeretetre mutatott a gymnasium tanári karának teljes számban való megjelenése, mi a váradi szeminarium tanári karának gyöngéd megemlékezésével együtt feledhetetlenül kedves emléke lesz a primiciánsnak. Az ünnepi ebéd a rokonság vett részt. A város egyik legtekintélyesebb családjára *Buder* család. öv. *Grunwaldné*, öv. *Magerné, Illés* család, *Poynár* család, és a segédkező papság. A hivatalos tósztok után, melyet az ujmisés és *Grócs* kanonok mondtak, *Illés Albert* főbíró tartott magas szárnyalású szép beszédet azon örömről, mely családjukat s a plébániát ez első mise alkalmából érte, majd a vendégek üdvözölték a primiciáns kedves családját. Este az egész társaság öv. *Buder* Ferenczné urnőnek volt szívesen látott vendége *Grócs* kanonokkal együtt, ki az ut és ünnepély fáradsága dacára is szívesen időzött hoszasabban a kedves uri család körében. Az ujmisést annyi szeretettel vette körül volt elöljárói és tanárai részéről e nagy napján, hogy már ez is biztosíték arra, hogy az Ur jó munkást kap benne, az ő Szőlőjéhez.

* Kinevezés A m. kir. pénzügyminiszter a margitai m. kir. adóhivatalhoz *Bartha* Károly közhalmi adóhivatali gyakornokot ideiglenes minőségben adólistiztá nevezte ki.

* Tűz *Kirschaneck* Odönnél. Lapunk olvasói előtt ismerős e név. K. O. betűkkel jelzett magvas gazdasági vezércikkeink *Kirschaneck* Odön tollából kerültek ki. S most a napokban kiválóan becsült vezércikkirónkat nagy csapás érte. Istállójában tűz ütött ki,

honnan átsaptak a lángok a kocsiszínre, a nyári konyha- s a lakóépületre. Az épületek teljesen leégtek. Az istálló padlásán felhalmozott nagymennyiségű széna és sarju szintén a tűz martaléka lett. Elégtek a kocsiszínben egy új hintó, több zsák burgonya, gazdasági gépek és eszközök. *Kirschaneck* kára mintegy ezer korona.

* Az egyetemi Deák-ünnep. Az egyetemi ifjuság október 17-én, *Deák* Ferenc százéves születési évfordulóján szintén nagyszabású emlékünnepeket rendez. Ez ügyben tegnap *Zsembery István* elnöklésével értekezletet tartottak az egyetemi egyesületek elnökei, melyen elhatározták, hogy az emlékünnepeket rendezésére rendező bizottságot alakítsanak. A rendező bizottság elnökévé *Wlassics Tibort* az ifjuság Deák-mozgalmának megindítóját, társelnökévé *Hindy Zoltánt* és *Fekete Károlyt* választották. Alelnökök az összes ifjusági egyesületek elnökei lettek. A gyűlésen az ünnepély részletes programját is megállapították. Főpontja az egyetem dísztermében tartandó díszgyűlés és matiné lesz, amelyre a kormányt és az országgyűlést mindkét házának tagjait is meghívják. Az ünnepély alkalmából két pályázatot is tűztek ki; az első *Deák-ódára* az egyetem, a másikat *Deák* Ferenc törvényalkotói működésének méltatására a „Joghallgatók Tudományos Egyesülete” tűzte ki.

* A gyulai róm. kath. főgimnázium bizottsága legutóbbi gyűlésén *Gróh* Ferenc prépost-plébános elnöke alatt az első osztály megnyitásával szükségessé vált egy tanári szék betöltésével foglalkozott. A beérkezett pályázatok alapján tanárrá leendő kinevezésre a bizottság *Schmidt* Alajos munkácsi gimnázium-internátusi prefektust kandidálta. A folyó iskolai évben több tanári állást nem töltenek be, a jövő évben újra kettőt s így fokozatosan az osztályok szervezésével fogják kiegészíteni a tanári testületet. A gimnáziumnak most megnyitott I. osztályába 54-en iratkoztak be.

* Az országos vásár. Dacára annak, hogy már vasárnap megkezdődött az országos vásár, a vasárnapról hétfőre virradó éjszaka szokatlanul csendes és békés lefolyású volt, amennyiben a rendőrséghez egyetlen panasz sem érkezett, sem pedig előállítás nem történt. Annál mozgalmasabb és élénkebb volt a tegnapi nap, a melyet különösen a nagyforgalmu gabona- és állatvásár tett érékké és forgalmassá. A rengeteg mennyiségű és eladásra került gabonán kívül felhajtottak 4800 ökröt, 2000 lovat, 1200 sertést és 500 juhót. A hajnali órákban lezajlott gabonavásárnál különösen üdvös in-

tézkedésnek bizonyult az, hogy a beözönlő falusiakat dobszó utján hívta fel a rendőrség, hogy gabonáikat eladás előtt a városi mázsán mázsáltassák és az ilyként megmázsált gabonát mázsajegy mellett adják el, ami igen czélszerű. Így azután az egyes magán mázsáknál eddig szokásos visszaéléseknek jó részt elejét vette a rendőrség. Mint ily nagyforgalmu vásárnál szokásos, a zsebtolvajok is szorgalmasan operáltak, azonban jelentős balsikerrel. A legelső egy helyben állandó lakással bíró cigány-asszony volt, aki a nagyvásártéren egy parasztasszonynak a zsebéből akart kilopni pénzt. Azonban a harcias természeti asszony a tetten ért tolvajot egy fazékkal úgy fejbe nyomta, hogy a rendőrségre hozott sértület orvosilag kellett segélyben részesíteni. A paraszt asszony természetesen nem emelt panaszt.

* A hadsereg köréből. O Felsőge *Frnkó* Antal, József főherceg nevét viselő nagyváradi 37-ik gyalogezredbeli I. oszt. századosnak nyugalomba vonulása alkalmából a tiszteletbeli őrnagy jelleget adományozta a díj elengedésével.

* A közúti fürdővonatok beszüntetése. Mint a nagyváradi Gőzmozdonyu Közúti Vas-pálya igazgatósága közli, a Nagyvárad-Vásártérről induló fürdői vonatok közlekedése a mai naptól kezdve megszűnik. Ellenben a nagyállomástól a jelenlegi menetrend szerint egészen október 1-ig továbbra is lehet a fürdőbe közlekedni.

* Tiszti vizsga. Önkénteseink alig hogy hazajöttek ezredeikkel a nagy hadgyakorlatról, annak fáradsalmait még ki sem pihenhették s ma már oda kell állaniok a bizottság elé számot adni az eltelt esztendő alatt szerzett hadtudományukról s meggyőzni a főtisztekből álló bizottságot arról, hogy érdemesek a tisztikard-bojt viselésére. A nagyváradi önkéntes iskola növendékei, mintegy negyvenen ma kezdik meg a tiszti vizsgát *Schlehmüller* vezérőrnagy elnöke alatt álló bizottság előtt, melynek tagjai *Schmidt* ezredes, egy vezérkari őrnagy, egy 37. gyalogezredbeli kapitány, az iskola parancsnoka és tanárai lesznek. A vizsgálat körülbelül szombaton véget ér és vasárnap kihirdetik az eredményt.

* A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság szeptember 23-án és 24-én tartja évi közgyűlését. A helyi rendező bizottság a napokban tartott ülését, *Sulyok* István elnöklésével és számos tag részvétele mellett, melyen megállapították a programot. Az irodalmi társaság tagjai 23-án a déli vonattal érkeznek városunkba. A pályafőn *Rimler* Károly polgármester üdvözli a vendégeket, honnét az elszállásolási bizottság tagjai lakásukra kísérik. (A Fő utca lakosait felkéri a rendező bizottság, hogy az illusztris vendégek tiszteletére házaikat felbogarozni sziveskedjenek). Szeptember 23-án d. u. 5 órakor a vármegyeház nagytermében közgyűlés lesz, melyen számos nagyfontosságú tárgy kerül szónyegre. A ref. egyház nevében itt: *Sulyok* István esperes, az evang. egyház nevében *Materny* Imre lelkész fogja üdvözölni a megjelenteket. Ugyazaz nap este 8 órakor ismerkedési estély lesz a „Sas” alsó (kerti) helyiségében. Szeptember 24-én 9 órakor ünnepélyes istentisztelet lesz az újvárosi ev. ref. templomban, hol *Draskóczy* Lajos eperjesi ág. h. evang. lelkész imát, dr. *Balthazár* Dezső hajduszoboszlói ev. ref. lelkész pedig beszédet mond. Ez alkalommal adakozás lesz a Társaság: Károlyi Gspár alapjára. A diszülés délelőtt 10 és fél órakor lesz az ág. h. evang. egyház új templomában. Itt a társaságok és az egyházak képviselőit üdvözlik. Hegedűs Sándor társulati, világi elnök pedig válaszol. Gróf *Tisza* István ezután a „Szocializmus és az egyház” czimen felolvasást tart, mely után *S. Öcs* Farkas a társaság мүködéséről, dr. *Ballagi* Géza a „Szabadlevél” egyházpolitika eredményei a 19-ik században” czimen felolvasást tart. Dr. *Hegedűs* István egyetemi tanár „Szála alá poklokra” cz. költeményét szavalja. Déli 1 és fél órakor diszbed

szenirozni, (Ezt a műszót — nem tudom jól használtam-e? — a Kövesdi Borcsa bátyjától hallottam. Ujságíró, de olyan szép fiú!) de mi történt? Majd elájultam: az igazgatónő szeretettel megsimogatott s jóságos szemei bele-ragyogtak dühös tekintetembe (szerettem volna a némit haza repíteni!) Hát itt nem szoktak haragudni? . . .

Az igazgatónő megnyerte a csatát s az én szívemet. De azért én gyermeki raffineriával igyekeztem kipróbálni a szeretet türelmét. Az első gyöngédséget, jóságot csak mézesmadzag-nak vettem, gondoltam: le akarnak tüni a lábamról. De hisz majd kidugja fejét a szeg a zsákból!

A zsákban bizonyára nem volt szeg: sohasem bujt ki fejem! Mindig és mindenben csak a fáradhatatlan, türelmes szeretetet tapasztaltam. Még a büntetésem méltányosságának belátására és zuzolódás nélküli kitöltésére is ennek az ereje hajlított. Mert hogy engem ne büntettek volna, azt képtelenség el is gondolni! Első és főkolompós voltam minden húczságságban — no de a stud umokra se hoztam szégyent! — bár megszoktam, megszerettem az intézetet, már zavartalan egészséges alvásom volt, a barna kenyeret jóízűen fogyasztottam, de mit tetek róla? vad természetem féltelensége sürün szárnyat bontott.

Ha ilyenkor megcsendült lelkemben a

szép *Vadászy* utolsó szava, mit a búcsuzásnál egy nagy virágcsokor, meg egy doboz czukorka (most is örööm a száraz virágot, meg a czukros skatulyát . . .) kíséretében mondott: legyen jó kis leány! — leszereltem.

Sokat gondoltam egykori szép kíséremre, aki a legtöbb jósággal volt hozzám életemben, akinek mindig fájt az én fejem is, aki jobban féltette a bőrdőmet, mint én.

Nem tagadom azért néha keserűség fogta el szívemet, hogy sok előnye mellett még avval is feleltem áll, hogy: szabadon rendelkezik magával a szép, szabad nagy világban! . . .

Oh, beh nyomorultok, fogolynak éreztem magam! Ha ilyen nagyszabású elkeseredésben valamelyik ábrándos szemű fiatal ember (a fuokra már rá se néztem) türelmetlenül de állhatatosan nem figyelte volna ablakomat, tán kész lettem volna leugrani az emeletről . . . Fájdalom, emeleten voltunk bekötérezve!

*Vadászy*nak sohe híret se hallottam; apa egyszer egy esztendőben meglátogatott; a szép mama soha; hanem a néil oh, roppant hűséges volt: minden hónapban tette tiszteletét. Ertheő, mennyire örültem . . . Csinált nekem minden vizitjével annyi bosszúságot, amennyit egy tisztességes gyomor nem bírt volna megemészteni. Szerencse, én hamar elfelejtettem, különben megbolondultam volna.

(Vége köv.)

lesz a Sas nagytermében, melyre a társaság és egyházak képviselőin kívül városunk előkelőseit is szívesen látjuk. (Jelentkezhetni Mezey Mihály rend. biz. elnöknel.) A rend. bizottság tagjai: Sulyok István, Materny Imre, Thury Kálmán, Mezey Mihály, Halász Lajos, Winkler Lajos, serényen fáradoznak azon, hogy a társaság tagjai minden tekintetben jól érezzék magukat városunkban. Megemlítjük, hogy az érdekes, nagyfontosságú irodalmi közgyűlés napjain úgy a vendégeknek, mint városunk közönségének alkalma lesz gyönyörködni azokban a becses nyerepménytárgyakban, melyeket a Nagyváradon felállítandó ref. tanítónőképződe javára rendezendő sorsjátékra — a ref. internátus egyik termében — a sorsjátékot rendező bizottság kiállít.

* Szabályrendelet a bérkocsikról. Régen vajdó ügy nyer elintézését a szabályrendelettel, melyet Gerő Armin főkapitány a bérkocsik számozására vonatkozólag a tanácshoz benyújtott. Az új szabályrendelet szerint összesen 140 bérkocsit engedélyeznek hatóságilag. Ezek közül 100 egyfogatu és 40 kétfogatu. A számrendezéssel a most ellenőrizetlen bérkocsik száma redukálódni fog.

* Meglopott asszonyok. A nagyvásártéri vízvezetéki kútnál 3 asszonyt lopott meg 3 tolvaj, azonban ezek nyomban hurokra is kerültek és pedig: Tóth Ferenczné szül. Sándor Teréz hegyi lakosnőől Mohácsi Teréz notárius tolvaj cigányasszony 5 korona 80 fillért lopott, ugyanitt öz. Balta Ferencznétől Budai Mari farmosi ill. notárius tolvaj 14 koronát, végül Nagy Zsuzsától Bodis Lajos 1 kor. 74 fillért lopott. Tolvajok lezárattak, a pénz megkerült.

* Halálos végű vadászat. A Tisza család geazti uradalmában végzetes szerencsétlenség történt szombaton, vadászat közben, melynek hire csak tegnap futott szét. A vadászatok egy kis 10 éves hajtógyerek esett áldozatul. Ifj. Tisza István gróf két vendégrokonával, Keglevich György és Miklós grófokkal vadászott. A vadásztársaság hajtókul tiz-tizenkét fiatal fiukat alkalmazott, kik mindnyájan az uradalmi cselédek fiaiból kerültek elő. Köztük volt egy tiz éves kis fiucska is, kinek se apja, se anyja s csak egy kegyelemből éldegélt az uradalomban. A gyermekeknek nagy kedvök telt a hajkuraszásban, mivel úgy könnyebben hozzáférhettek a kilőtt töltényekhez, melyeket játékszernek akartak felhasználni. A kis árva fiú is meglátott egyet a földön futkosás közben. Neszteletlenül csuszott a földön a fiatal Tisza gróf előtt fekvő töltény után s véletlenül hozzáért a gróf kezében levő vadászfegyverhez. A fegyver elsült s a golyó a földön fekvő gyermek hátába fúródott. A szerencsétlen árva fiucska, ki maga okozta gyermekek pajtosságával a szerencsétlenséget, szörnyet halt. A vadászatnak mindjárt véget vetettek a fiatal grófok, mert mélyen megdöbbentette őket s hozzátartozóikat a szerencsétlenség, az uradalom árvájának gyászos tragédiája.

* Újabb brutalitás. Már lapunkban többször szóvá volt téve azon fonák és nevetséges intézkedések sorozata, a melyet az érdemes tanács, vagy ha jobban tetszik városunk bölcs vezetősége egyes utcák elhanyagolása és mucsai állapotba helyezése tekintetében elért. De most már ezen eljárásnak egy újabb fordulatáról, valószínűleg felsőbb fejlődéséről kell szót emelni. A bölcs vezetőség érdemei sorozatát most avval akarja növelni, hogy a már meglevő, hasznos és jó állapotokat rombolja el. Kórház-(Hidgörs)-utca mindig arról híres, hogy télen mindig sár, nyáron mindig porral van tele. De nyáron némileg ellensúlyozza a szaharai portenger ártalmasságát az az akácfasor, mely az ut egyik oldalán vonul végig. Egy szép hétfői reggelen aztán arra ébredtek fel Kórház-utca lakói, hogy az akác-fákat napszámos emberek sorba vágják ki...

és ma már az egész utca kopár, formátlan, sivár és ijjesztő. Nem tudni, kinek intézkedéséből történt, de tény, hogy rávall, mint minden nagyváradon intézkedésre. Ha a szépsézet bizottságé, úgy igaz lehet. Nem esnek bele az utcaszabályozás új járdájának szélei az akác-fák vonalába. Ha a közegészségügyi bizottságé, úgy még érthető, legalább a kórházból kiömlő penetrans illat most jobban el tudja az utcát tölteni és ami a fő, a por jobban, minden irányban akadálytalanul tud terjedni. De meg annyi sok fa van már és éktelenkedik utcáinkon, hogy igazán nem árt egy pár utcát — ha már a villamos oszlop felállítók sem voltak rá képesek — ezektől a rongy és ahogy egyes naiv emberek hiszik, az egészségre jótékony hatással levő fáktól kitisztítani.

* A világ legnagyobb bibliája a Vatikánban van. A nagy könyv héber nyelven van írva és 320 font nehéz. Három ember alig bírja. A bibliának legendája is van. II. Gyula pápától a velencei zsidók 1515-ben megakarták venni és annyi aranyat kínáltak érte, amennyit nyom. A pápa azonban nem fogadta el az ajánlatot. Ha a pápának ma tennének hasonló ajánlatot, úgy a biblia súlyának az arany mai ára mellett közel kétfélmillió korona értékű arany fel lenne meg.

* Alakuló gyűlés. A nagyváradon m. kir. főreáliskola Arany János önképzőkörre folyó hó 14-én tartotta alakuló gyűlését. A tisztikar a következőképp alakult meg: Elnök: Weisz Emil VIII. o. t. Titkár: Gönczy I. VIII. o. t. Főjegyző: Király Jenő VIII. o. t. I. aljegyző: Friedmann Mór VII. o. t. II. aljegyző: Krausz Ferencz VI. o. t. Főkönyvtárnok: Klemens Rezső VIII. o. t. Alkönyvtárnok Adler Miklós VIII. o. t. Pénztárnok: Ortner Zoltán VIII. o. t. A tanárelnöki tisztelet dr. Kardeván Károly, a kör múlt évi vezetője vállalta el.

* Szirokko. A szomorú, hervadó szeptember már magára öltötte meleg, színtelenné tett fák köntösét, — s estenkint a köd fehér fátylába burkoltan dideregve suttogta bánatos melódiát az elmulásnak. Szeptemberi stancák sirták a hírlapok rovatain a szezon szomorúságát, — s egyszerre mindenre ránehezűdött tikkasztó lehelletével végigömlött a forró déli szél a szeptemberi tájon s a kiszáradt föld izzó porát szárnyra kapva sűrű, fojtó levegőt kavart az őszi hervadásban. Szinte türehtelen melegével eljött a Szirokko a déli tengerekről.

* Halálozás. Öz. Orlandy Józsefné szül. Kalicza Irén élte 63-ik évében elhunyt. Temetése ma, kedden d. e. 10 órakor lesz Pécset utcáról.

* Találtak egy opálköves fülbevalót, egy szarvasbőr pénzes táskát és egy természetrajzot. Atehetők Mendelényi Béla rendőrségi fogalmazónál.

x Olvasóink figyelmébe ajánljuk Reisz és Forjesz butorkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetését. 296.

x Felhívjuk t. olvasóink figyelmét Oppenheim F. Vilmos kosáráru kereskedésének lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x Jó tanács. Mindazoknak, kik jól és olcsón akarnak vásárolni, figyelmébe ajánljuk, hogy szükségleteiket Wallerstein Fülöp és Fiai bémer-téri áruházában szerezzék be. Hol mindent a legelőnyösebben lehet vásárolni. 405.

IRODALOM.

Biró János könyve. Egy finom, színes, kedves hangulatokkal teli novellás könyv jelent meg tegnap a nagyváradon könyvpiacra. Lehelletfontosságú mesék, élénk színű rajzok a szerelemről, egy fiatal író úde vallomásai vannak a könyvben összegyűjtve. Válogatott gyűj-

téménye ez az izlées kötet azoknak a színes hangulatoknak, melyeket *Biró János* a *Szabadság* tárczarovatában adott közre. E kis írások már egyenkint is széles körben sikert arattak, de így kötetbe gyűjtve élénk képet adnak egy fiatal író sejtelmes álmokat szövő lelkéről. *Biró János* ügyes megszólaltatója a rajongó, mély szenvedélyeknek, a melyeket ő mintegy színes fátyol mögül szemlél, s olyan mesés miliőbe is rajzolja történetkét.

Az egész kötet érdeklődést és várakozást kelt a kötet írójával szemben, a ki igen előnyösen mutatkozott be első könyvével.

A kötet finom, szép kiállításban *Színes árnyak* czímen jelent meg s úgy a szerzőnél, mint a nagyváradon könyvkereskedésekben megrendelhető. Ara?

Igazságszolgáltatás.

A vámpanama a törvényszék előtt.

A városi vámpanama annak idején nagy port vert, szomorú szenzációja ismét aktuális lett. Tegnap kezdődött ugyanis a nagyváradon büntető törvényszék előtt a bonyodalmas bűnpör fő tárgyalása.

Ismét közérdeklődés tárgya lett tehát a közismert vámpanama s városzerte nagy érdeklődés várja a perdöntő ítéletet.

Az ügyészség folytatólagosan elkövetett csalás büntette és hivatalos hatalommal való visszaélés vétségével vádolja *Beczky* Arthur volt városi vámfelügyelőt. *Papp* Sándor, *Takács* Lajos és *Heperlin* János vámpanama elkövetőkre is áll ez a vád, amennyiben ők is közreműködői voltak a folytatólagosan üzött csalásnak.

A vádirat szerint *Beczky* Arthur büntetendő cselekményt követett el a vámdíj-jegyek lebélyegzésének szándékos elmulasztása, a már egyszer használt vámdíj-jegyek ismételt eladása és a hamis dátummal való lebélyegzés által. Az ily módon hamisított vámdíj-jegyekből a forgalomhoz aránylag 30—40—50 darabot adott át *Beczky* értékesítés végett kiváltképpen *Papp* Sándor lóvásártéri vámpanama elkövetőnek, a ki aztán *Beczky* jelenlétében értékesítette.

A mai tárgyaláson csak a vádlottakat hallgatták ki, s már eddig is több érdekes fordulata volt. *Papp* Sándor állítja, hogy szabálytalanságok történtek a vámdíj-jegyek kiadása körül. Az ügy megvilágítása a holnapi tanú kihallgatásoktól függ s csak holnapután kerül sor a nagy érdeklődéssel várt védőbeszédre.

A tegnapi tárgyalásról részletes tudósításunk itt következik:

A tárgyalást 1/10 órakor nyitotta meg *Fassie* Pál elnök.

A büntetőtanács következőképp alakult:

Elnök: *Fassie* Pál.
Bírák: *Grám* Károly és *Hermann* Aladár.
Ügyész: *Baróthy* Pál.
Védők: *Nessi* Pál orsz. képviselő és *Medvigy* Gábor, Hlatky Endre képviselő.

A magánvádat *Tóth* Márton városi ügyész képviseli.

Elsőnek *Beczky* Arthurt hallgatta ki a törvényszék, aki előadta, hogy 1884—95-ig mint vámpanama, 95-101-ig pedig mint vámfelügyelő volt alkalmazva a városnál. Hivatalával járó kötelességére vonatkozólag *Beczky* előadja, hogy kötelessége volt a vámdíj-jegyeket a városi számvétségűtől nyugta ellenében kivenni és a vámpanama közt kiosztani, s az ezekért befolyt összeggel a városi pénztárba beszámolni. Tagadja, hogy a vámdíj-jegyek lebélyegzésének szándékos elmulasztása terhelné. Elismeri ugyan, hogy jöttek forgalomba kétszer lebélyegzett jegyek is, de ennek csak az a magyarázata, hogy az egy napra lebélyegzett vámdíj-jegyek

nem fogytak el és azokat másnap ismét lebélyegezve árusították.

Beismeri, hogy a vámkezelők birtokában levő bélyegzőket néhányszor elkérte, de az mindig javítási szempontból, vagy nagyforgalmu országos vásárok alkalmával történt, mikor előre kellett gondoskodni megfelelő mennyiségű bélyegzett vámjegyről. Tagadja, hogy a lebélyegzéssel bármicemű bűnös manipulációk történtek volna. Használt vámjegyek pedig soha forgalomba nem kerülhettek. *Hivalkozik Horváth ellenőrre és Papp Sándor lóvásártéri vámkezelőre, hogy ő bár ott volt a vásártéren vásárok alkalmával, de vámcsédulák csonkításával és kiadásával csak szórványosan és igen ritkán foglalkozott.*

Tagadja, hogy 30—40 már használt vámjegyet minden vásár alkalmával eladott volna.

Papp Sándor lóvásártéri vámkezelő azt állítja, hogy a felügyelő minden vásár alkalmával átadott neki 30—40 már egyszer mult dátummal is lebélyegzett vámjegyet s addig ott tartózkodott, míg csak el nem fogytak.

Hogy erről miért nem tett jelentést a fölöttes hatóságnál, — azt állítja, hogy nem alkalma, másrészt pedig kenyerét féltve nem mert felelőssége ellen panaszkodni.

De állítja, hogy több alkalommal figyelmeztette őt, hogy baj lesz belőle, mire leintette, hogy ne törődjék ő semmivel, csak a reá bízott kötelességét teljesítse.

Az elnök azon kérdésér, hogy nem csak azért hallgatott-e ő, hanem mert az eladott hamis jegyek hasznában ő is részesedett-e?

Papp Sándor eladja, hogy kapott ugyan 60—80 kr., 1 frt, 150 forintnyi összegeket, de ezt aprómarha tartásért kapta, mert éveken át nagymennyiségű aprómarhát tenyésztett neki a lóvásártéren.

A bélyegző átadására vonatkozólag kijelenti, hogy a felügyelő rendszeren a hétfői heti vásárok előtt vasárnap a bélyegzőt elvitte s csak este adta vissza.

Papp Sándor kijelenti ezután, hogy a vámfelügyelő 100 forintot ígért neki, ha a vallomását már vizsgálat idején elhallgatja.

A szembsítésnél mindketten megmaradnak állításuk mellett.

Tíz perc szünet után a másik két vádlottat hallgatta ki a törvényszék.

Hepperli József: A már lebélyegzett jegyet tévedésből adtam oda még egyszer mert a harmadik ember: Mitteiler Lipót — tudomomon kívül — a többi jó vámcsédulák közé helyezte.

Beczka János — mint az akkori vizsgálat vezetőjét — ez ügyben tanuképen kihallgatták.

Takács József: (Azzal vádolják, hogy egy embert arculütött, mert az keveselte a jegyet, holott többet váltott. Es nagyobb összeget vett, mint megillette volna.) Mindkét ügyben tagad.

Háromnegyed 12-kor véget ért a tárgyalás s ma folytatják a tanuk kihallgatásával.

SPORT.

Nagyváradai lóverseny.

Néhány évvel ezelőtt a nagyváradai sportférnek egy kis csoportja nagy lelkesültséggel fogott hozzá, hogy Nagyváradon lóversenyt létesítsenek. A kezdet nehézségeiből kibontakozva mindig nagyobb, nagyobb méretben és nagyobb lelkesedéssel fejlődnek a nagyváradai lóversenyek és megnagyobbodik a fejlődés során nemcsak a nézőközönség tömege, hanem a résztvevők is. Ugyannyira, hogy a vidéki versenyek között már ma is az első sorban áll.

A lóanyag, amit ma a nagyváradai gyepon láthatni, feltűnően más, mint kezdetben volt, amely verseny futamait egy szellemes helyi író a legelső verseny után ha jól emlékezem a verseny eredményétől fellelkesülve a következő versben méitatta a paripák becsületes küdelmél, a fogatok versenyén:

Nagyváradai gyepon
Győztes paripájok
A kocsis ostora
Ne suhanjon rátok

Arnyas istállóban
Alljátok ti posztot
S ottan fogyasszatok
Zsiros uri kosztot
Ha börtök elkel
Pár ócska forintér
Nagy kimélve bánjon
Veletek a sintér!

Ma már a kedélyes szellemeskedés bámulattá változott. A váradi gyepon nem egy híres versenylovat lehet már látni számos híres lovassal.

A sikversenyek mellett nagy tért hódított utóbb a kiváló lovat és lovast igénylő akadályverseny is.

De mint halljuk, a lóversenyek egyik legérdekesebb válfaja, az *ügetőverseny* is belesz vezetve a f. hó 19. és 20. án megtartandó váradi lóversenyen. Az ügető versenyek megtartása kitűnő iramzatu lovat igényel és így bátran elismerést érdemel egy ügetésben kiváló paripa, mert még eléggé trainirozott futólovak közül is igen csekély a jó ügetőlovak száma és éppen ezért a legnagyobb érdeklődés központja az ügető verseny.

Kíváncsisággal telve várja a váradi közönség az ügetőverseny bemutatását, a melyre tudomásunkkal eddig hét nevezés történt.

K-g.

TAVIRATOK

A király Lembergben.

Budapest, szept. 14. (Saját tud. táv.) A hadgyakorlatok bevégeztével a király Lembergben gróf *Badeni* helytartó vendége volt. Gróf *Badeni* figyelmeztette a királyt, hogy tulságosan kitérítse magát, mire a király azt válaszolta, hogy a budapesti nehéz napok után a hadgyakorlat fáradtsága csak üdülés.

Hazafias szerzetes emlékünnepe.

Csáktornya, szept. 14. Gasparics Márk, a Pozsonyban martirhalált szenvedett muraközi születésű ferenczrdi szerzetes halálának félszázados évfordulóját nagy ünneppel ünnepelte tegnap Perlakon, Muraköznek magyar és horvátajku lakossága. A Gasparics-emlékoszlopnál, melyet Muraköz közönsége állított fel 1894-ben, volt az ünnepély. Jelen volt a község és vidék több ezer főnyi lakossága, a nagy-kanizsai irodalmi és művészeti kör, a főgymnázium növendékei, a csáktornyai tanítóképző-intézet ifjusága, mely testületek megkoszorúzták Gasparics emléksobrát. Az irodalmi és művészeti kör dalárdája több hazafias dalt énekelt. Beszédet tartottak dr. Tamás János, dr. Zakal Lajos, Kramarics Viktor és Gasparics György. Este társasvacsora volt, a melyen 200-nál többen vettek részt. (M. T. I.)

Wolf a politikai helyzetről.

Brünn, szeptember 10. A német nemzeti párt tegnapi gyűlésén Wolf szóokolt a politikai helyzetről. A szociáldemokraták a lakosság közt cédulákat osztogattak ezrivel, amelyekre e szavak voltak nyomtatva: »Brünn asszonyai, lányai! Vigyázzatok legdrágább kincsetekre, mert jön Wolf.« (M. T. I.)

Rainer főherceg Csehországban.

Prága, szept. 14. Rainer főherceg tegnap délután Trautenauból ideérkezett és rövid tartózkodás után folytatta útját Tabor felé. (M. T. I.)

Tüntető katonák.

Sopron, szept. 14. (Saj. tud. távir.) A függetlenségi párt a katonák visszatartása ellen tiltakozó gyűlést és tüntető körmenetet tartott. A menetben utközben számos katona, honvéd és tüzér csatlakozott. A tömeg hazafias nótákat énekelve vonult el az utcákon s a katonák izgatására *Rimieser* ezredes és más katonatisztek ablakait beverte. A rendőrség közbelépése hiábavaló volt, mert a katonák oldalfegyverüket kivonva védelmezték a tömeget a rendőrök ellen. A katonaság szigorú vizsgálatot indított s már eddig is több honvédet és tüzért letartóztattak.

Leégett cukor gyár.

Siedlce, (Orosz-Lengyelország), szept. 14. Ma éjjel az elschleti cukorgyár a tűz martalékává lett. A kár igen jelentékeny. (M. T. I.)

Osztrák képviselők a katonasághoz.

Budapest, szept. 14. (Saj. tud. táv.) Tíz osztrák képviselő az »Arbeiter-Zeitungban« felhívást közölt a katonasághoz, hogy tagadják meg az engedelmességet a visszatartás esetén, mert csak dinasztikus érdekek miatt kell nekik törvénytelenül szolgálniok. A lap összes példányait elkobozták, de a felszólítás kivonatát más lapok is közölték.

Lueger a katonák visszatartása ellen.

Bécs, szeptember 14. (Saj. tud. táv.) A tartomány gyűlésen számos felszólalás történt a katonák visszatartása ellen s hevesen támadták Magyarországot. *Lueger* bécsi polgármester a magyar parlamentet okolja a helyzetért s nem tartja méltányosnak, hogy az osztrák katonák is visszatartassanak, *Jeich* és *Silberer* képviselők hevesen támadják a szociálistákat és magyar zsidókat, akiket okozójául állítanak a magyar tulköveteléseknek.

Oroszország és Khina.

Peking, szept. 14. Csing herceg közölte a követekkel, hogy Oroszországnak a Manduria kiürítésére vonatkozó új feltételeit igen mérsékeltnek tartja.

Szociálisták a katonák benntartása ellen.

Bécs, szeptember 14. A szociáldemokraták tegnapi gyűlésén dr. Ellenbogen a közös hadügyminiszter rendeletere ellen szólalt fel, amely súlyos teher a polgárság szegényebb rétegeire nézve. Nem fogjuk tűrni — mondotta a szónok többek közt — hogy véreinket a dinasztia és a hadsereg továbbra is politikai zálognak, túsoknak tekintse és használja fel. A magyar parlament nem áll elszigetelve követeléseivel, hisz mögötte sorakozik az egész nép. A szociáldemokraták minden erejükkel azon lesznek, hogy megszabadítsák testvéreiket a hadsereg békóitól s a hadvezetőség önkényétől s hogy olyan parlament lépjen a mostani helyébe, amely az általános, titkos, egyenlő választási jog alapján alakulván össze, a népnek igazi barátja. Egy másik szociáldemokrata gyűlésen Seitz beszélt a militarizmus kinövéséi ellen.

000 REGÉNY CSARNOK. 000
000 000

Sorsjáték.

Regény.

Írta: Stella (Szőke Berta.)

72

Szemrehányást tett magának a miért egy gyenge pillanatában elbeszélte leányi viszonyát, de ezen nem változtathatott, már meg kellett volna akadályozni a találkozást, a tegnap véletlenül odavetett szavak hatása nem kerülte ki figyelmét, tudta, érezte, hogy többet érez iránta barátságánál s azért szinte kétségbe volt esve, amidőn a Zeréndiné Mártával szemben taasított feltűnő szeretetreméltóságának tanuja lett. Előbb magához akarja vonni, kedvességeivel bizalmát megnyerni, hogy aztán biztosabban ezélt érjen.

A fiatal ember szótlannal ült helyén, tekintetét le nem vette a két nőről, kik kizárólag egymással foglalkoztak. A szép asszony értett hozzá, miképpen kell valakit egy csapásra meghódítani. A fiatal leány csaknem szerelmes lett belé, ennyi szépség és szeszre méltóság egészen megbabonázták. Nem is csodálkozott, ha valahányszor Láposira vetette szemeit, annak tekintetét a szép asszonyra irányítva találta! Az uszonánál mindhárman egymás mellé kerültek, Jolán az asztal másik oldalára jutott, Márta társalgást közvetített közöttük, a nő egyszerű feleletei, melyeket az ifju kérdéseire adott, minden, a találkozás első pillanatában felmerült kételyét, gyanakodását elaltatta. Ez az asszony nem szereti őt — határozta el — tőle nincs mit félnem, bár a férfiről is állíthatnám ezt — sóhajtott.

— Ugy-e Láposi, elkíséri holnap Mártát hozzám? — kérde Zeréndiné, mikor az uszonna után ismét csoportokba verődött a társaság.

Azt meg mintha villám érte volna e szavakra. Mit feleljen, mivel mentse ki magát, hogyan tagadja meg a kérést, minő kifogással? Ha meg elfogadja, mit mondjon Ilkának? És engedje magát ismét hálóra keríteni? Abba a veszedelmes hálóra, melyből csupán a huga boldogsága árán szabadulhatott? Ha elmegy, akkor bizonyosan vége lesz annak a hónapokig tartó küzdelemnek, melyet szenvedélyes szerelme legyőzéseért önmagával folytatott. Ha viszont látja azokat a helyeket, hol annyi boldog órát töltött, az emlékek hatása alatt lángot vet a szunnyadó félben levő szenvedély ismét.

— Nos nem felel? — kérde ismét a szép asszony.

— Igen, Láposi tegye meg, kísérjen el holnap — kérte Márta.

— Szívesen — szölt fanyarul az ifju.

Mikor a távozásnál rásegítette Mártára a kabátot, halkan ezt sugta neki:

— Vacsora előtt jöjjen be a szobámba valami kifogással, beszélnem kell magával.

Ilka már türelmetlenül várt rájuk.

— De sokáig maradtatok, ugy untam magam — panaszkodott.

— Nem jöhettünk előbb — mentegetőzött Kálmán.

— Jól mulattál lelkem, nos milyennek találod Bago hölgyeit és urait?

— Megengedsz édes, ha vacsora utánig adós maradok a válaszszaal, az uton eszembe jutott, hogy ágy levállapot kell írnom — felelt Márta.

— De vajjon van-e itthon? — kérde Ilka hugától.

— Nekem van — szölt Kálmán — jöjjen a szobámba ott megírhatja.

— Igen igen édes, menj — küldte Jolán — addig vacsora után nézek.

— Miért hívott — kérde, mikor szemben álltak egymással, a zöld ernyős lámpával csak homályosan világított szobában.

— Tudára akarom adni, hogy én nem kísérem el Zeréndinéhez és magát sem engedem oda menni.

— Nem enged? Hát apám vagy gyámom maga nekem, hogy ilyen erélyes módon avatkozik bele a dolgaimba? Mi jogon, ha szabad kérdeznem?

— Azt majd megtudja annak idején, most nincs időm magyarázatokra, hanem, ha

egy kis barátságot érez irántam és egy iczipiczi szeretetet Ilka iránt, akkor hallgat előtűk az egész dologról s Zeréndinének sajnálattal adja tudára, hogy hirtelen keletkezett migrainje miatt nem teheti tiszteletét.

— De . . .

— Semmi de, Szőregiek is ugyanezt írják s akkor nem lesz feltűnő, a ha meghívásnak nem tesz eleget.

— Ha bővebben megmagyarázza a dolgot szívesen engedek kérésének, így azonban . . .

Az ifju igen kínos helyzetben volt, hogyan mondjon el mindent neki? Kis idő múlva összeszedte magát.

— A Zeréndinéfivére Ilka vőlegénye volt. O tette azzá azt a szegény leányt, ami most Haismerte volna még csak fél év előtt, olyan viruló szép leány nem termett messze földön.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Üzleti helyzet Macedoniában.

A szaloniki cs. és k. főkonzulátus jelentése a lefolyt augusztusról konstatálja, hogy a szaloniki piacon az egész üzleti tevékenység nagyon megcsökkent.

A Macedonia belsejében végbemenő események következtében a monastiri vilajetben és a Szaloniktól északra eső vidéken merész kockázat a hitelügyleteket az eddigi terjedelemben fenntartani. Ehez képest az áruforgalom ezeken a vidékeken elenyésző minimumra csökkent, sok helyen meg már teljesen pang. Sőt Macedonia más részeivel sem tanácsos most dolgozni, mert nem lehet tudni, hogy mit hoz a közel jövő.

Augusztus hónapja, mely a saison kezdete és amelyben mindenfelől oda özönlének a vevők, az idén nagyon csöndes volt. A piac sivár, néptelen; a nagy kereskedők, akik a jobb fordulat reményében raktáraikban nagy készleteket halmoztak fel, keservesen csalódtak. Még nyomottabbá teszi a hangulatot az, hogy az ország belsejéből fizetésképtelenségi hírek kezdenek érkezni. Általános az a nézet, hogy tartós javulás csak úgy remélhető, ha a nyugalom és a közbiztonság az országban végleg biztosítottatik.

Ebben az esetben a téli campagne alatt pótolni lehetne a mulasztást, mert a lefolyt négy év rossz termése után az idén a termés jobb, sőt kielégítő volt. De miután az árukat 3—4 havi hitellel szokták adni és így a fizetési határidők jövő évi tavaszra esnek, a nyugalom pillanatnyi helyreállítása nem használna. Az üzlet csak úgy vehetne lendületet, ha a jövő évi márcziusra és áprilusra nem kellene tartani meglepetéseket; azonban merészség volna ezt feltételezni és így az őszi és a téli hónapokra való kilátások nagyon szomorúak.

Az üszkőbi konzulátus is azt jelenti, hogy a fölkelés kitörése teljesen megbénította az ottani forgalmat. Még a cukorüzlet is pang. A pillanatnyi szükségletet sem igen fedezik a kereskedők és egyes cikkek már teljesen hiányoznak a piacon. Több eset volt rá, hogy a környéki kereskedők megtagadták a megrendelt áruk átvételét; a későbbre szóló kötések sokan visszavonták.

Értéktőzsde

Budapest, szept. 12.

Oszták hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, szept. 12.

Buza októberre	7.86
Buza áprilusra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. szept. 12-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	118.50
Magyar koronajárdék	97.—

Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	98.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	202.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	155.—
Oszták járadék papirban	100.10
Oszták járadék papirban	98.20
Oszták járadék aranyban	120.75
Oszták korona járadék	100.—
Oszták államsorsjegyek	150.—
Oszták magyar bank részvény	16.77
Magyar hitelbankrészvény	708.60
Oszták hitelintézet részvény	670.50
Páti vista	95.—
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.08
Németbirodalmi márka	117.85
Londoni vista	239.18
20 márkás arany	33.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

724—1903. végh.-szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zilahi kir. törvénytől 2385/903. V. számú végzése folytán Paneth József tasnádi lakos, végrehajtató javára Weisz Ignácz székelyhidi lakos ellen 1200 kor. s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1568 kor. 84 fillérre becsült kereskedelmi könyvön illetve áruh telen alapuló követelésekből álló ingóságok, 1200 korona tőke, ennek 1903. év márczius hó 29. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj, eddig összesen: 114 kor. 12 fill. per-, végrehajtáskéreti- és foganatosítási, továbbá 6 kor. 40 fill. árverés tüzési költségei erejéig nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a székelyhidi kir. járásbírósnak 1903. évi V. 336/5. sz. végzése folytán a helyszínen, vagyis Székelyhidon, alperes lakásán leendő eszközésére 1903. évi szeptember hó 16-ik napjának délután 1/2 órája határidőül küzethet és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 108 §-a értelmében a leg-többet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Amennyiben ugyanezen ingóságok más végrehajtatók javára le- vagy feltűl foglaltak vannak, — az árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében mindazon végrehajtatók, foglaltatók és feltűl foglaltatók követelésének kielégítésére rendeltetik el, kiknek javára az árverési hirdetmény kibocsátása napjáig a foglalás már foganatosított.

Kelt Székelyhidon, 1903-ik évi augusztus hó 19. napján.

Jóny Lajos,

kir. bír. végrehajtó.

415.

Hazai ipar!

Butor

modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál,

29

Nagyvárad, Zöldfa utca elején.

Magyar gyártmány!

Honi ipar!

„EMKE” padlófénymáz.

A közeledő idény alkalmával van szerencsém a t. közönségnek szives figyelmét felhívni saját gyártmányu »EMKE« padló és parkette fénymázamra, mely gyors száradása, szép fénye és tartóssága által az összes eddigi gyártmányokat felülmulja.

Mindenki, aki ezen »EMKE« fénymázakat használja, nemcsak egy honi iparág fejlődését mozdítja elő, hanem hazafias és közművelődési célokat is szolgál. A gyárat az »EMKE« rendszeresen ellenőrzi.

„Emke” padló fényezőmáz 1 kgros üvegekben v. dobozokban 2 kor. — fill.
 „Emke” parkette fénymáz 1 „ 2 „ 80 „
 „Linoleum” 1 „ 1 „ 40 „

Szives megbízásait kérve, vagyok
397.

kiváló tisztelettel:

BERKES BERTALAN.

Fő-üzlet: Zoltára-utca. Telefon szám 180.
Vidéki telefon összeköttetés.

Fiók-üzlet: Füstök különlegességek raklára. Fő-utca.
„Bazár”-áruháza. Telefon sz. 393.

Kizárólagos női és gyermek-divat és kézimunka-üzlet.

EISLER BERTALAN

NAGYVÁRAD, Olaszi, Fő-utca.

Ujdonságok nagy választékban! Szmirna gobelin, congré északi (Nordis) és damaszt kezdett és előjegyzett kézi munkákban, minden hozzá való anyaggal; iskola kötény, gyermek felöltő, sapka, fejkötő és kalap; Ujdonságok!! Flanell, barchet és szövet gyermek ruhák; leány- és női fehérneműek. 292.

Nagy választék Női és Gyermek Esőernyő, batiszt Zsebkendő, selyem Echarps és fejkendőben.
Kizárólag csak női és gyermek **harisnyák** nagy választéka. — Zachariás és prágai **glace keztük** és női **pipere czikkek**.

Mindenemü női szabó-czikkek. Ujdonságok csipke, aplicatio és medaillonokban.

Van szerencsém Nagyvárad városának és vidékének nagyrabecsült közönségét tisztelettel értesíteni, hogy Nagyváradon

a Kossuth Lajos-utca és a Nagypiacztér sarkán

ujjonnan épült Füchsl-féle bérpalotában pazar fényvel berendezett

„Bihar” kávéházamat és Buffet-söresarnokomat

ma szeptember 15-én, kedden déli 1 órakor ünnepélyesen megnyitom.

Látványosság számba menő helyiségeimet oly fényvel és kényelemmel rendeztem be, hogy azoknak pusztá megtekintése is már határozott szórakozást nyújt. A szórakozások minden neméről bőségesen gondoskodtam. Kávéházamat a földszinten pompásan berendezett **különszobákkal**, az emeleten izléses és kényelmes feljáráttal bíró **játéktérrel** s az alagsorban egy modern kitűnő **tekepályával** rendelkezik. Ezekon kívül pedig kitűnő és állandóan jókarban tartott amerikai **tekeasztalokkal** is fel van szerelve. A tekepályát felszereltem

a híres angol ping-pong játékkal (szoba-tennisz)

is és az egy kisebb **táncz helyiséggel** és **borozóval** van egybekapcsolva.

A kávéházban **igen nagy számú bel- és külföldi hírlap** és **folyóirat** áll a nagyrabecsült közönség rendelkezésére. Hetenként többször zene-estélyekről is gondoskodom.

A kávéházban és söresarnokban elsőrendű bel- és külföldi italokkal, **frissen csapolt kitűnő sörökkel**, konzervált tengeri halakkal, rákokkal, továbbá nagy választéku hús- és pástétom-félékkel, a **csemegék minden nemével** fogok szolgálni, polgáriasan mérsékelt árak mellett.

Üzletemet oly szolid alapon fogom vezetni, hogy azt bármely időben a legdisztिंगváltabb családok is látogathatják.

Igyekezni fogok, hogy mérsékelt árainnal, pontos és figyelmes kiszolgálással helyiségeimet a nagyrabecsült közönség kedvencz találkozó helyévé tegyem és hogy becses vendégeim megelégedését ily módon kiérdemeljem. Magamat a nagyrabecsült közönség szives pártfogásába és jóindulatába ajánlva

mély tisztelettel:

Gyárfás Pál,

kávész.

ÉRTESÍTÉS.

Áruházamban bevezetett nagy kedvezmény folytán van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy az

Őszi és téli idény

remek divat-ujdonságai már megérkeztek, különösen kiemelendők a legszebb kivitelü

Női ruhakelmék, selymek, francia flanel és barchettek, kész női **blousok és aljak**, **Női, férfi és gyermek kalap** ujdonságok. **Szőnyeg, függöny**, asztal és ágyterítők. **Vásznak és fehérneműek** gyári raktára. Különleges ségek **szőrmeárúknban**. **Fegyházkötött harisnyák**.

Jeager tanár-féle alsó ruhák. **Menyasszonyi** kelengyék, minden kivitelben elvállaltatnak. **Női ruhák** elkészítése a legdivatosabb kivitelben lesz eszközölve. **Kézimunkák**, rövidárúk és szabókellékek nagy raktára.

Kérem a n. é. közönség szives látogatását

Telefon: 232.

407.

Kiváló tisztelettel:

CZILLÉR IMRE,
Nagyáruháza,
Olási Fő-utcza.
Fiók-üzlet Szt. László-tér.

A hires temesvári bőrkeztjük gyári raktára.

Olcsó szabott árak!

Vászon, fehér és asztal neműek, damast árúk elismert legelőnyösebb árban. Tartósságáért kezességet vállalunk.

Teljes menyasszonyi kelengyék, remek kivitelben 100 frttól 5000 frtlig.

Valódi angol és francia különlegességek, czybelin, schotisch és doubl keimékben gyönyörű választék — ugyszintén olcsóbb keimékben is — 120 centiméter széles, már 25 krtól kezdve.

Óriási választék fekete és színes ruha és blous selymekben, sima selymek, minden létező minőség és színben a legolcsóbb árakban.

Remek kivitelü diszek, selyem applicatio — chantüille és valancien csipkék, fekete fehér és ecrü színekben, — kivételes olcsó árakban.

Férfi és gyermek fehérneműek, ingek, kézelők, gallérok, harisnyák, zsebkendők, jäger és trico alsó ruhák nagy választék és nagyon olcsó árakban.

**Egy férfi gallér 10 kr.,
1 pár kézelő 20 kr.**

Berliner és posztó nagy és fél nagy kendők, fejkendők, selyem, chachemir és delainból, selyem, zsenillier, gyapju schawlok.

Egy gyapju schawl 45 kr.

paplan és matrác

készítettés saját felügyeletünk mellett, gyönyörű kivitelekben, továbbá pluss, pique és trico paplanokok.

Fiók-üzlet:
Debreczen
Piacz-utcza.

Fő-üzlet:
Nagyvárad
Bémer-tér.

Fiók-üzlet:
Kisvárd
László-tér.

ÉRTESÍTÉS

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy a közelgő **őszi és téli idényre** raktárunkat nagy mennyiségben a **legújabb és legdivatosabb** árakkal és nagy alkalmi vételekkel felhalmoztuk és kérjük az igen tisztelt vásárló közönséget a saját érdekében is, hogy szolid és legolcsóbb árúinkról s pontos kiszolgálásról általánosan elismert üzletünket felkeresni sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel!

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI.

Szolid szabott árak tulfizetés teljesen kizárva.

Különösen figyelemre méltó!

Az ujonnan berendezett női és gyermek confectio raktár dús választékban, eredeti modellek.

Salon szőnyegek, futó, velvet tapes ry és spárga szőnyegek függönyök, lambrekinok, fali és ágyelő szőnyegek, ágy garnitúrák, **csipke és tüll függönyök**, fehér — crem és ecrü színben állandóan óriási választékban és legolcsóbb árakban.

Egy ablak szövet függöny már 95 krétt.

Mindennemü bélés árúk és hozzá valók szabott árakban.

Egy ruhához teljes hozzávaló 1 frt 35 kr.

Teljes csecsemő kelengyék gyönyörű kivitelben igen olcsó árakban.

Kocsi és plüss takarók,

gácsi és brassói pokróczok, méter és darab számra.

Eredeti gyári ár.